

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 30 stycznia 1954 r.

w sprawie przejmowania na własność Państwa gospodarstw rolnych, niecałkowicie lub nienależycie zagospodarowanych, na wniosek ich właścicieli oraz w sprawie odszkodowania za te gospodarstwa.

Na podstawie art. 15 dekretu z dnia 9 lutego 1953 r. o całkowitym zagospodarowaniu użytków rolnych (Dz. U. Nr 11, poz. 40), zwanego w dalszym ciągu „dekretem”, zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Postępowanie na podstawie art. 12 dekretu w sprawie przejęcia gospodarstwa rolnego w zamian za gospodarstwo rolne mniejszych rozmiarów i dopłatą różnicy wartości, jak również w sprawie przejęcia gospodarstwa w całości lub w części za odszkodowaniem pieniężnym bez przydzielenia gospodarstwa zamiennego, wszczynana się wyłącznie na pisemny wniosek właściciela gospodarstwa.

2. O ile właściciel wnosi o przejęcie gospodarstwa w części, postępowanie może dotyczyć tylko części określonej we wniosku właściciela.

§ 2. 1. Odszkodowanie pieniężne przypadające właścicielowi na podstawie art. 12 dekretu ustala się na zasadach określonych w niniejszym rozporządzeniu.

2. O ile właściciel odmówi zgody na ustalone odszkodowanie, przejęcie gospodarstwa na własność Państwa nie może nastąpić.

3. Właściciel może jednak odwołać się do Komisji Odwoławczej, powołanej w myśl § 14, ze wskazaniem przyczyn, dlaczego domaga się odszkodowania wyższego. Wniesienie odwołania uważane jest za zgodę na ostateczne ustalenie odszkodowania przez Komisję Odwoławczą.

§ 3. 1. Wartość gospodarstwa rolnego przejmowanego na własność Państwa ustala się na podstawie szacunku, dokonanego według zasad, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1952 r. w sprawie ustalenia norm szacunkowych dla nieruchomości nabywanych w celu realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U. z 1952 r. Nr 52, poz. 339 i z 1953 r. Nr 12, poz. 44), jednak bez uwzględnienia przepisów o sumie wyrównawczej.

2. Jeżeli jednak gospodarstwo rolne przejmowane na własność Państwa było nabyte od Państwa na pod-

stawie przepisów o przeprowadzeniu reformy rolnej lub o osadnictwie — wartość wszystkich składników gospodarstwa określa się według tych samych zasad, według których ustalona była należność Państwa za gospodarstwo.

§ 4. 1. Szacunku określonego w § 3 nie przeprowadza się w razie przejęcia na własność Państwa gospodarstwa rolnego:

- 1) nadanego na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13), jeżeli nie wydano jeszcze orzeczenia w sprawie klasyfikacji i szacunku tego gospodarstwa,
- 2) które stało się własnością osadnika z mocy prawa na podstawie dekretu z dnia 6 września 1951 r. o ochronie i uregulowaniu własności osadniczych gospodarstw chłopskich na obszarze Ziemi Odzyskanych (Dz. U. Nr 46, poz. 340), jeżeli nie wydano jeszcze orzeczenia o wykonaniu aktu nadania ustalającego szacunek tego gospodarstwa.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, odszkodowanie ustala się w wysokości wartości nakładów, dokonanych przez dotychczasowego właściciela, pomniejszonej o wartość ubytków, zniszczeń albo normalnego zużycia składników całego gospodarstwa. Raty lub zaliczki wpłacone przez właściciela na poczet należności za to gospodarstwo dolicza się do sum odszkodowania.

3. Jeżeli w przypadku określonym w ust. 1 wartość ubytków, zniszczeń i normalnego zużycia przekracza wartość dokonanych nakładów i wpłaconych zaliczek — dotychczasowy właściciel obowiązany jest uiścić na rzecz Państwa różnicę tych wartości w terminie 3 miesięcy od dnia wydania orzeczenia o przejęciu gospodarstwa. Termin ten może być przedłużony do jednego roku.

§ 5. Jeżeli dotychczasowy właściciel gospodarstwa rolnego przejmowanego na własność Państwa nabył je

na podstawie przepisów o przeprowadzeniu reformy rolnej lub o osadnictwie za cenę już ustaloną, a wartość tego gospodarstwa w chwili przejścia go na własność Państwa jest niższa od wymienionej ceny po potrąceniu wpłat dokonanych na jej poczet, obowiązany on jest uiszczyć różnicę w terminie 3 miesięcy od dnia wydania orzeczenia o przejściu gospodarstwa. Termin ten może być przedłużony do jednego roku.

§ 6. Właściciel przejmowanego przez Państwo gospodarstwa może być w uzasadnionych przypadkach zwolniony z obowiązku uiszczenia na rzecz Państwa różnicy, o której mowa w § 4 ust. 3 oraz w § 5. Decyzję w tej sprawie podejmuje prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

§ 7. Wartość gospodarstwa zamiennego ustala się na podstawie szacunku, przeprowadzonego według zasad wskazanych w § 3.

§ 8. Jeżeli szacunek gospodarstwa zamiennego przewyższa szacunek gospodarstwa przejmowanego na własność Państwa, nabywca gospodarstwa zamiennego uiszcza na rzecz Państwa kwotę, odpowiadającą różnicy obu szacunków. Wpłata tej kwoty następuje w 10 równych ratach rocznych, płatnych w dniu 1 listopada każdego roku.

§ 9. Z przyznanego odszkodowania pieniężnego potrąca się zaległe podatki oraz wszelkie należności Państwa, instytucji i przedsiębiorstw państwowych. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej może jednak postanowić, że z odszkodowania potrącić należy jedynie część ogólnej sumy tych należności, o ile uzna, że w danym przypadku jest to uzasadnione.

§ 10. 1. Przypadające do wypłaty odszkodowanie pieniężne wypłaca się uprawnionemu w sposób następujący:

- 1) w ciągu miesiąca od dnia objęcia w posiadanie Państwa gospodarstwa rolnego wypłaca się połowę odszkodowania, nie więcej jednak niż 10.000 zł,
- 2) pozostałą część odszkodowania wypłaca się w okresie, który ustala się w zależności od warunków materialnych uprawnionego i stopnia jego zdolności do pracy bądź też uzasadnionych potrzeb gospodarczych o charakterze inwestycyjnym lub potrzeb osobistych szczególnej wagi; okres ten jednak nie może przekraczać 5 lat.

2. O ile właścicielowi przyznano gospodarstwo zamienne, właściciel może w przypadkach szczególnie uzasadnionych ubiegać się o pomoc państwową w zagospodarowaniu gospodarstwa zamiennego. Pomoc ta polegać może:

- 1) na skróceniu okresu wypłaty pozostałej części odszkodowania pieniężnego (ust. 1 pkt 2),
- 2) na przyznaniu ulg podatkowych i ulg w dostawach obowiązkowych (na okres nie dłuższy niż 3 lata) oraz innych form pomocy, okazywanej przez Państwo przy obejmowaniu gospodarstw mało- i średniorolnych w ramach akcji osiedleńczej.

O udzieleniu oraz rozmiarach pomocy państwowej decyduje prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

§ 11. 1. Państwo przejmuje gospodarstwo rolne lub jego część na własność w stanie wolnym od obciążeń.

2. W przypadku gdy na nieruchomości wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego przejętego w całości lub w części na własność Państwa ciąży wpisane do ksiąg wieczystych ograniczone prawa rzeczowe — raty odszkodowania przewidziane w § 10 ust. 1 pkt 2 wypłaca się dotychczasowemu właścicielowi, jeżeli przedstawi dowód, że osoby, którym przysługują te prawa, zgadzają się na wypłatę. Jeżeli dotychczasowy właściciel dowodu takiego nie przedstawi — raty te składa się do depozytu sądowego w celu podziału według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Na wniosek właściciela gospodarstwa sąd wszczynając niezwłocznie postępowanie celem dokonania podziału.

§ 12. W przypadku gdy za gospodarstwo rolne przejęte na własność Państwa przydzielono gospodarstwo zamienne, wpisy ograniczonych praw rzeczowych, ujawnionych w księdze wieczystej nieruchomości przejętej na własność Państwa, przenosi się do księgi wieczystej nieruchomości wchodzącej w skład gospodarstwa zamiennego. Wyjątek stanowią wpisy, które zabezpieczają wierzytelności, potrącone z odszkodowania pieniężnego stosownie do § 9.

§ 13. 1. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej orzeka o przejściu gospodarstwa rolnego wnioskodawcy, o przydzieleniu mu na własność innego gospodarstwa, o przyznaniu odszkodowania pieniężnego i o sposobie jego wypłaty, o pomocy państwowej przewidzianej w § 10 ust. 2 oraz — w przypadkach, określonych w § 4 ust. 3, § 5, § 6 i § 8 — w sprawie obowiązku i terminu uiszczenia przez dotychczasowego właściciela dopłaty na rzecz Państwa.

2. W przypadku gdy gospodarstwo przejmowane na własność Państwa oraz gospodarstwo zamienne znajdują się na obszarze różnych województw, prezydium wojewódzkiej rady narodowej, właściwej ze względu na miejsce położenia gospodarstwa przejmowanego, orzeka o przejściu tego gospodarstwa, ustalając zarazem jego wartość. W pozostałych sprawach orzeka prezydium wojewódzkiej rady narodowej, właściwej ze względu na miejsce położenia gospodarstwa zamiennego.

3. Orzeczenia prezydium wojewódzkiej rady narodowej (ust. 1 i 2) podlegają wykonaniu tylko wówczas, gdy właściciel gospodarstwa na piśmie wyrazi swą zgodę na treść orzeczenia.

§ 14. Od orzeczenia prezydium wojewódzkiej rady narodowej (§ 13) może właściciel w terminie dwu tygodni od doręczenia odwołać się do Komisji Odwoławczej, powołanej przez Prezydium Rządu.

§ 15. Jednocześnie z ujawnieniem w księdze wieczystej prawa własności Państwa do przejętego gospodarstwa ulegają wykreśleniu z tej księgi wszelkie obciążenia.

§ 16. Wykonanie rozporządzenia porucza się Ministrom: Rolnictwa, Finansów i Sprawiedliwości.

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: B. Bierut